

H A B E R L E R, Y A N K I L A R

İBN-İ TÜRK HÂRAZMÎ, FÂRÂBÎ, BEYRÛNÎ VE İBN-İ SÎNÂ SEMPOZYUMUNUN İKİ YANKISI *

IX

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı sayın Kenan Evren'in yüksek himayetlerinde tertip edilmiş olan, "İbn Türk, Hârezmî, Fârâbî, Beyrûnî ve İbn Sînâ Uluslararası Sempozyumu", 9-12 Eylül 1985 (18-12 Şehrîver 1364) tarihinde, Ankara'daki Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi'nce yapıldı.

Türkiye'deki kültür, dil, ve tarih yayın ve çalışmalarına nezaret eden Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu başkanlığına bağlı Atatürk Kültür Merkezi, Ankara Üniversitesi Bilim Tarihi profesörlerinden Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı başkanlığında çalışmalarını yürütmektedir.

Bu sempozyuma, Ankara, İstanbul, İzmir ve Erzurum Üniversitelerinden katılan Türk bilim adamlarının yanı sıra Almanya, Fransa, İngiltere, Amerika, Danimarka, Hindistan, Pakistan, Suriye, Ürdün, Mısır, Tunus ve İran'dan bilim adamları katılmışlar ve ilk oturumda Türkiye Başbakanı da hazır bulunmuş, Sempozyum Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı tarafından açılmıştır.

Sempozyuma İbn Türk, Hârezmî, Fârâbî, Beyrûnî, ve İbn Sînâ'nın eserleri ve fikirleri hakkında bildiriler sunulmuştur. Tek sekiyon halinde toplanan bu sempozyumda, konu olarak seçilen ortaçağ bilim adamlarının çalışma alanlarının çokyönlülüğü dinleyicilerin dikkatlerini dağıtmıştır. Sempozyum sonunda yapılan görüş ve dilekler bölümünde bu konu üzerinde durulmuştur.

İran İslâm Cumhuriyeti'nden ben ve Dr. Ali Eşref Sâdikî bu sempozyuma katıldık. Ben, 9. oturumda okuduğum bildiri dışında 12. oturuma başkanlık ettim.

Türkçe bildiriler, İngilizceye; İngilizce ve Fransızca bildiriler Türkçeye simültane olarak anında çevirilmesine rağmen, bilimsel terimlerin çevirisindeki güçlük anlamayı zorlaştırmıştır. Aşağıda isimleri verilen bildiri başlıkları, sempozyumda okunan bildirilerin önemlilerinden bazılarıdır:

1. "Ebû Reyhan Beyrûnî'nin Kitâb-ı Saydele fî't-Tıbb'ında Bazı Droglarla Tedavi".
2. "Fârâbî'nin Vatanında İki Kültür Merkezi: Kengü Tarban ve Sayram".
3. "The Contingency of the World in Al-Fârâbî's Doctrine".
4. "Beyrûnî on the Representation of Figures and Spherical Surfaces on Planes"

* Bu yazı 30 Urdibihişt 1365 Salı (Hicrî - Şemsî) tarihli İttılâât dergisinin 4. ve 15. sayfalarında yayınlanmıştır.

5. "The Genesis of the Universe According to Fârâbî"
6. "Fârâbî in Aleppo"
7. "Algebraic Traditions Behind Ibn Turk and Al-Khwârizmî".
8. "Impact de Khwârizmî sur l'École Mathématique Maghrebine et Progrès Réalisés par cette Dernière".
9. "Ghazanfar-i Tabrizî and Al-Mushshâta".
10. "Al-Fârâbî's Dispute about the Adab al-Jadal".
11. "New Lights on Al-Fârâbî's Risâla al Tanbih 'alâ Sabîl al-Sa'âde"
12. "Comments on a Few Persian Words Used by Al-Beyrûnî".
13. "İbn Sînâ'da Mantıkî Mahiyet ve Bilinmesi".
14. "The Algebra and Arithmetic of Al-Khwârizmî".

Sempozyuma sunulan bütün bildiriler, en kısa zamanda Atatürk Kültür Merkezince basılıp yayınlanacaktır.

Bu seyahat vesilesiyle, İkhvânü's-Sefâ ve İsmâiliye konusunda çalışan Paris Üniversitesinden Profesörü Marquet; Nasîruddîn Tûsî'nin Matematik eserleri konusunda çalışan Ürdün Üniversitesinden Prof. Sa'îdan; İbn Sînâ'nın eserlerini inceleyen Sorbon Üniversitesinden Prof. Arnaldez; İbn Sînâ'nın mantık konusundaki eserleri ve özellikle onun Kitâbü'l-Cedel'i üzerinde çalışan Columbia Üniversitesinden Dr. Miller; İbn Sînâ'nın Hikmetü'l-Meşrikiyyin adlı eserini bastıran Amman Üniversitesinden Dr. Khalifât gibi çeşitli konularda araştırmalarını sürdüren profesör ve bilim adamlarıyla karşılaşip bilgi alışverişi yapma fırsatını buldum.

Bir oturumda Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Fârâbî külliyâtının Atatürk Kültür Merkezi tarafından bastırılacağını teklif etti. Ben de İran İslâm Cumhuriyeti'nde Fârâbî'nin eserlerinin yayını konusunda çalışmalara başlandığını ve şu anda onun "Mantıkıyyât"ının baskıya hazır olduğunu bildirdim.

Benim bildirimim konusu, "Gazanfer-i Tebrizî ve Risâletü'l-Muşşâta" idi. Bildirilerin okunma süresi kısıtlı olduğu için bildirimim kısaltmış, "Gazanfer-i Tebrizî'nin anlattığı şekliyle Ebû Reyhân-ı Beyrûnî'nin rüyası başlığında bu bildiriyi 9. oturumda İngilizce olarak sundum. Bildirimim konusu yeni olduğu için dinleyicilerin ilgi ve beğenisini kazandı.

Şu anda, bu bildirimim Farsça metninin vatandaşlarımın dikkatine sunulmasıyla, Merâğa Kültür Merkezinde yetişmiş olan en büyük gökbilimcilerden birisi, bilim âlemine tanıtılmış olacaktır. Ayrıca bu yıl Eylül (Şehrivar) ayı içerisinde Tebriz ve Merâğa'da toplanacak olan Astronomi kongresinde, bu kongreyi hazırlayanlarca Gazanfer-i Tebrizî gibi isimleri kaybolmuş ve unutulmuş bilgilerin tanıtılmasında gayret gösterilmelidir.

Yazan : PROF. DR. MEHDİ MUHAKKİK
(Tahran Üniversitesi)

Çeviren : DOÇ. DR. FATMA TULGA OCAK
(Hacettepe Üniversitesi)

Hindistan'da Aligarh Üniversitesinin "Muslim University Gazette" adlı dergisinin 24. IX. 1985 tarihli nüshasında Sempozyumumuz hakkında çıkan yazı:

**DR. AKMAL AYYUBI ÜNLÜ MÜSLÜMAN BİLGİNLERİ İLE
İLGİLİ ULUSLARARASI SEMPOZYUMA KATILDI.**

Türkiye'de, beş ünlü Müslüman bilgini, İbn Türk, Hârezmî, Fârâbî, Beyrûnî, ve İbn Sînâ ile ilgili Uluslararası Sempozyum, Türkiye Cumhurbaşkanı Ekselans Kenan Evren'in yüksek himayesinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun Atatürk Kültür Merkezi tarafından Ankara'da 9-12 Eylül 1985 tarihinde düzenlendi. Bayan Mihin Lugal sekreter ve değerli İslâm Bilim Tarihçisi Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı başkanı.

Sempozyuma, Türkiye'nin değerli bilim adamları olduğu kadar, Fransa, Almanya, İngiltere, Danimarka, Amerika Birleşik Devletleri, Suriye, Ürdün, Mısır, İran, Tunus ve diğer ülkeler katıldılar. Elliden fazla bilim adamı tebliğlerini sundular. Bunlardan yirmiye yakını Türkiye'den, otuzu ise dünyanın çeşitli yerlerinden gelmişlerdi.

Aligarh İslâm Üniversitemizin İslâm Çalışmaları Bölümünden Dr. Akmal Ayyubi, Sempozyuma temsilcimiz olarak katıldı. Kendisi tebliğlerin okunduğu birinci oturuma başkan seçildiğinden, bu oturumu yönetti. Bununla birlikte tebliğlerin okunduğu altıncı oturumda sunduğu "Hârezmî'nin Matematik ve Geometriye Katkıları" tebliği takdirle karşılandı. Dr. N. Akmal Ayyubi, sempozyum başkanı Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın ricası üzerine son oturumda sempozyum hakkındaki izlenimlerini dile getirdi. Burada gördüğü güzel kabule ve mükemmel misafirperverliğe teşekkür etti, ve fevkalâde tasarlanmış ve başarıyla düzenlenmiş bu ilginç sempozyumu gerçekleştirenleri kutladı.

